

Utbildningsinspektion i gymnasieskolan Bruksgymnasiet

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Östhammars kommun och besökt Bruksgymnasiet den 4-6 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Bruksgymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Bruksgymnasiet intervjuades rektorer, studie- och yrkesvägledare, företrädare för elevvården, utvecklingsledare, planeringschef, elevråd, lärare och elever på alla program samt föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner och annan pågående verksamhet. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument hos skolan utgör underlag för bedömningen.

Beskrivning av skolan

Bruksgymnasiet	Antal elever
Gymnasieskola	600

Källa: Skolans egna uppgifter

Bruksgymnasiet utgör tillsammans med Forsmarks skola den kommunala gymnasieskolan i Östhammars kommun. Omkring 99 procent av skolans elever är hemmahörande i kommunen.

Utbildning anordnas på följande program och inriktningar:

- Elprogrammet (Elteknik, Automation)

2 (17)

- Hotell- och restaurangprogrammet (Restaurang- och måltidsservice)
- Naturvetenskapsprogrammet (Naturvetenskap)
- Energiprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet (Samhällsvetenskap, Ekonomi samt lokala inriktningen Journalistik och media)
- Teknikprogrammet (Datorteknik samt en lokal inriktning Teknikerskolan)
- Fordonsprogrammet (Personbilsteknik)
- Omvårdnadsprogrammet (Omvårdnad)
- Barn- och fritidsprogrammet (Pedagogisk och social verksamhet)
- Handelsprogrammet (Handel och service)
- Industriprogrammet (Verkstadstekniskutbildning)
- Specialutformade program (Estetiska programmet Konst/Musik/Teater (KMT), Lärlingsprogrammet)
- Individuella program

Bruksgymnasiet präglas av ett brett program och kursutbud. De yrkesinriktade programmen har ett nära samarbete med ortens näringsliv.

Skolans ledningsorganisation består av tre rektorer. Programansvar är knutet till rektorerna, och dessa är chefer för de lärare som har sin huvudsakliga tjänstgöring inom programmet.

Helhetsbedömning

Det främsta syftet för verksamheten vid en skola är att eleverna ska klara av den utbildning de intagits till, dvs. nå målen och därmed lägst betyget godkänt i de ingående kurserna. Vid Bruksgymnasiet är det cirka en fjärdedel av eleverna med slutbetyg som år 2006 inte nådde målen i samtliga kurser. Sedan dess har skolan visat på en positiv resultatutveckling. Exempelvis vad avser betygspoäng och andelen elever som fått behörighet till högskola uppvisar Bruksgymnasiet högre värden än för riket i övrigt för år 2007 medan 2006 års resultat låg under riksgenomsnittet. Resultaten varierar stort mellan olika program. Inspektörerna bedömer dock att skolan – genom att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet – har goda förutsättningar att ytterligare förbättra resultaten vilket bör göras.

Vid inspektionen observerade inspektörerna många exempel på undervisning av hög kvalitet och med god överensstämmelse med läroplanen. Goda exempel på en hög grad av individanpassning, särskilt inom karaktärsämnena på de yrkesförberedande programmen framkommer. Arbetsklimatet vid skolan är i hög grad inriktat på lärande och omtanke om eleverna. Kvaliteten i undervisningen, bland annat när det gäller individanpassningen, uppvisar dock skillnader mellan skolans lärare och avviker i olika avseenden från läroplanen och övriga författningar. Verksamheten

har dessutom ett antal brister gentemot styrdokumentet vad avser tillgång till utbildningsval, exempelvis när det gäller det individuella valet. På Bruksgymnasiet erbjuds elevens endast ett begränsat urval av kurser inom det individuella valet. Utbildningen kan därmed inte anses vara likvärdig för alla elever.

Inspektionen visar att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet samt andra hjälpmedel för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, bl.a. datorer och väl utrustade lokaler för karaktärsämnen på de olika programmen. Inspektörerna vill särskilt framhålla biblioteket och dess personal som en resurs för elevernas lärande.

Som tidigare nämnts ser inspektörerna stora möjligheter för skolan att ytterligare förbättra resultaten genom att åtgärda brister i skolans lednings- och kvalitetssäkringssystem. Framförallt saknas en samlad bild av måluppfyllelsen, bedömning av kvaliteten i undervisningen, analys av resultatens orsaker i verksamheten och på denna grund systematiska åtgärder för högre grad av måluppfyllelse. Den för skolans styrning centrala skriftliga kvalitetsredovisningen uppvisar avvikelser från författningskraven. Den pedagogiska styrningen av verksamheten mot de nationella målen framstår som ett av skolans mest angelägna utvecklingsområden.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan genomför ingen resultatsammanställning för eleverna på det individuella programmet (5 kap. 4 b § skollagen, 2.6 läroplanen för de frivilliga skolformerna Lpf 94).
- Alla elever ges inte stödundervisning vid behov (8 kap. 1 § och 5 § gymnasieförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (5 kap. 2 § gymnasieförordningen).
- Skolans utbildning på lokala inriktningar anordnas inte i enlighet med gymnasieförordningen (2 kap. 11 § gymnasieförordningen).
- Vissa lokala kurser lever inte upp till de krav som ställs på sådana kurser (2 kap. 14 § gymnasieförordningen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (5 kap. 21 § skollagen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas kunskapsresultat bör förbättras.

4 (17)

- Skolan bör förbättra formerna för att analysera elevernas kunskapsresultat och deras orsaker i verksamheten.
- Skolan bör tillse att den information som delges eleverna under utbildningen tydligare kopplas till de nationella målen.
- De nationella proven bör användas som stöd för att vid betygssättningen uppnå nationell likvärdighet och inte för examination av den enskilda eleven.
- Skolan bör utveckla arbetet med att säkerställa en rättvis och likvärdig betygssättning samt tillse att betygssättningen i högre grad utgår från all tillgänglig information.
- Skolan bör tillse att verksamheten utvecklas så att den i högre grad är systematiskt inriktad på läroplanens mål att sträva mot.
- Skolan bör utveckla formerna för att ge eleverna inflytande över undervisningen.
- Undervisningen bör i högre grad anpassas till elevernas enskilda behov och förutsättningar och ge eleverna utmaningar i sitt lärande.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras vad gäller beskrivning av vilka åtgärder skolan skall vidta för att erbjuda eleven särskilt stöd.
- Skolan bör säkerställa att eleverna erbjuds sin garanterade undervisningstid.
- Skolan bör tillse att eleverna får tillgång till alla kurser som förekommer i kommunen inom det individuella valet.
- Rektorerna bör tydligare ta sitt resultatansvar och utveckla sin pedagogiska ledning.
- Skolans systematiska kvalitetsarbete, uppföljning och utvärdering i förhållande till de nationella målen bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kurs-

planer. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål.

Tabell. Elevernas kunskapsresultat i Bruksgymnasiet

	Andel elever (%) med lägst betyget Godkänd i samtliga kurser			Andel elever (%) med slutbetyg inom fyra år			Andel elever (%) – av dem med slutbetyg – med grundläggande behörighet till högskolan			Genomsnittlig betygspoäng		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Skolan	83,1	75,1	xx	78,4	80,4	73,7	96,7	94,4	98,7	14,0	13,9	13,5
Riket		63,4	xx	76,0	74,9	76,3	88,9	89,2	88,9	14,1	14,1	14,1

Källa: Skolverkets uppföljningssystem (statistik för det första resultatmålet saknas ännu avseende 2007)

Kommentar:

Enligt den senast tillgängliga nationella statistiken (för år 2006) uppgick andelen elever vid Bruksgymnasiet som inte fick lägst betyget Godkänt i samtliga kurser, till 24,9 procent, vilket är en försämring i förhållande till föregående år men betydligt över genomsnittet för riket. Andelen elever med slutbetyg inom 4 år ligger något under genomsnittet för riket, av de elever som får ett slutbetyg är emellertid 98,7 procent behöriga för studier på högskola vilket ligger betydligt över resultaten för riket i övrigt. Även betygsvärdet har försämrats successivt över de tre senaste åren. Alla flickor (100 procent) med utländsk bakgrund blev behöriga för högskolestudier.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultaten av skolans verksamhet följs upp fortlöpande så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsutvecklingen för varje elev följs upp kontinuerligt i samtliga ämnen,
- om lärarna informerar eleven fortlöpande om både utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- om varje elev, minst en gång per termin ges ett utvecklingssamtal som utgår från en individuell studieplan med uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser som eleven gjort,

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Förhållandena vid Bruksgymnasiet uppfyller inom detta område endast delvis de nationella styrdokumentens mål och krav. Avvikelse finns framför allt när det gäller uppföljning av elevernas kunskapsresultat, och att eleverna inte alltid ges en kontinuerlig återkoppling av sin kunskapsutveckling. Däremot har eleverna utvecklingssamtal varje termin.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Uppföljning av resultat av skolans verksamhet

Skolans verksamhet måste, enligt läroplanen, utvecklas så att den svarar mot uppställda mål, och för att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. Enligt de lärare inspektörerna intervjuar är detta en naturlig del av arbetssättet. Denna utsaga motsägs till viss del av inspektörernas egna observationer vid lektionsbesök där en hel del undervisning styrdes utifrån läromedlet och inte efter elevgruppens behov. Skolan som helhet saknar dessutom former för att systematiskt analysera kunskapsresultaten i förhållande till gällande nationella mål att sträva mot och på den grunden förbättra undervisningen så att eleverna i högre grad når kunskapsmålen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra formerna för att analysera kunskapsresultaten i förhållande till de förutsättningar eleverna ges i undervisningen. Se även avsnitt 3.3 Rektorns ansvar och 3.4 Kvalitetsarbete.

Skolan genomför ingen resultatsammanställning för elever på individuella program. Detta måste skolan åtgärda.

Information

Läroplanen föreskriver att läraren fortlöpande ska ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna. Vid inspektörernas intervjuer beskriver eleverna vid Bruksgymnasiet att de ofta inte förstår kursplanernas mål och inte fått hjälp att tolka dessa. Detta får då som konsekvens att den återkoppling som sker ofta utgår från en sammanställning vad eleven presterat på olika moment och inte kopplat till kunskapsmålen. Bruksgymnasiets egna uppföljningar med hjälp av en enkät visar dock att nästan 90 procent av de nästan 80 procent som deltog i enkäten känner till kursplanernas mål. För att prestera för ett högre betyg får ofta eleverna reda på ytterligare stoff som ska bearbetas på något vis, exempelvis göra om ett prov och inte en koppling till mål och kunskapskvalitéer. Inspektörerna bedömer att skolan bör tillse att den information som delges eleverna under utbildningen tydligare kopplas till de nationella målen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevens kunskaper och därvid beaktar hela kursen,
- om lärarna använder resultaten från de nationella kursproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kursplanen,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Förhållandena vid Bruksgymnasiet uppfyller inom detta område i huvudsak de nationella styrdokumentens mål och krav. De nedan beskrivna förbättringsområdena omfattar endast en minoritet av skolans lärare varför området trots avvikelser bedöms hålla god kvalitet. Vidare finns betygskatalog upprättad i god ordning och eleverna får regelbundet utdrag ur den i form av ett samlat betygsdokument.

Avvikelser finns framför allt när det gäller betygssättning utifrån all tillgänglig information, de nationella proven användning samt säkerställandet av en likvärdig och rättvis betygssättning.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Användande av nationella kursprov

Inför betygssättningen i kärnämnen svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik liksom i de avslutande gemensamma karaktärsämneskurserna i engelska och matematik ska lärarna använda sig av nationellt fastställda prov och bör göra så även i övriga ämnen där sådana förekommer. De nationellt fastställda proven syftar framför allt till att vara ett hjälpmedel så att bedömningsgrunderna blir så enhetliga som möjligt över landet. Delvis i strid med detta tillmäts de nationellt fastställda proven i vissa fall vid Bruksgymnasiet en avgörande betydelse för betygssättningen av de enskilda eleverna. De nationella proven bör användas som stöd för att vid betygssättningen uppnå nationell likvärdighet och inte för examination av den enskilda eleven.

Betygsättning utifrån de nationella målen

För att säkerställa att betygsättningen är likvärdig och rättvis för eleverna måste det inom alla ämnen finnas en pågående diskussion om bedömning gentemot kunskapsmålen med stöd av de nationella betygskriterierna. På Bruksgymnasiet förs inte sådana diskussioner systematiskt. I flertalet lärargrupper diskuteras kontinuerligt bedömningar och man tar upp olika exempel till diskussion särskilt i samband med nationella prov, medan det i vissa lärargrupper förekommer i mycket liten utsträckning eller inte alls.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla arbetet med att säkerställa en rättvis och likvärdig betygsättning.

Betygsättning utifrån all tillgänglig information

Läraren ska vid betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kursplanen och beakta sådana kunskaper som en elev tillägnat sig också på andra sätt än genom undervisningen samt beakta både skriftliga och muntliga bevis på kunskaper. Vid Bruksgymnasiet finns dock fall där redovisningar som eleverna lämnat efter en angiven tidpunkt men före kursens slut inte beaktas vid betygssättningen eller reducerar möjligheten att nå ett visst betyg. En övervikt av skriftliga prov noteras, särskilt i korta kurser. Det förekommer också att nationellt fastställda prov ges prioritet vid bedömning av en enskild elevs kunskaper, vilket inte är den provtypens syfte (se vidare ovan).

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla arbetet med att betygsättningen skall ske utifrån all tillgänglig information.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål styr uppläggning och genomförande av utbildningen,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om alla elever har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar,
- om skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande,
- om undervisningen är saklig och allsidig,
- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om samverkan sker mellan skolan och det omgivande samhället,
- om varje elev har en individuell studieplan,

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Genomförandet av utbildningen vid Bruksgymnasiet uppfyller inom detta område endast delvis de nationella styrdokumentens mål och krav men bedöms ändå vara av god kvalitet. Goda exempel på hur programmålen styr undervisningen framkommer och hur lärarna samverkar för att utbildningen skall utgöra en helhet för eleven. Inspektörerna observerade flera exempel där man i planeringen av undervisningen utgått från elevernas intressen och förutsättningar och eleverna har möjlighet att utöva inflytande över skolan som helhet genom klass- och elevråd samt skolkonferens. Vidare har varje elev vid Bruksgymnasiet en individuell studieplan och undervisningen lever upp till kravet att vara saklig och allsidig. Lärare och skolledning arbetar systematiskt med kontakter med det omgivande samhället exempelvis genom arbetsplatsförlagd utbildning och har utvecklade internationella kontakter.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Utbildningens inriktning

Läroplanens mål att sträva mot och programmålen ska ange inriktningen på undervisningens utformning och därmed en önskad kvalitetsutveckling. För att undersöka om undervisningen varit ändamålsenlig måste läraren kontinuerligt bedöma eleverna kunskapsutveckling mot kursplanernas mål och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla utformningen av undervisningen.

Vid Bruksgymnasiet tjänar i flertalet fall kursplanernas mål som utgångspunkt för undervisningen, även om graden av deras styrning varierar mellan lärare och det förekommer att bland annat läroboken har större betydelse för det arbete som bedrivs. Att läroplanens mål att sträva mot på ett systematiskt sätt läggs till grund för undervisningens utformning varierar dock mellan lärare. Rektorerna bör tillse att verksamheten utvecklas så att den i högre grad är systematiskt inriktad på läroplanens mål att sträva mot.

Demokratiska arbetsformer och elevinflytande

Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och att aktivt delta i samhällslivet.

Under inspektionsbesöket noterar inspektörerna goda exempel på att eleverna är med och utformar undervisningen och att läraren utgår från elevernas intressen och erfarenheter. Deras delaktighet i utformningen av undervisningen är i vissa fall väl utvecklad men skiftar betydligt mellan lärare. Elevinflytandet utnyttjas dessutom inte alltid som en del av ett målstyrt arbetssätt och som tidigare nämnts har inte lärare och elever alltid tolkat kursplanernas mål tillsammans så att eleverna fått förståelse för dessa.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla formerna för att ge eleverna inflytande över undervisningen.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav,
- om skolans individuella program först och främst förbereder eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Förhållandena vid Bruksgymnasiet uppfyller på detta område endast delvis de nationella styrdokumentens mål och krav. Avvikelser finns både när det gäller individanpassningen av undervisningen, att erbjuda eleverna stödundervisning i alla kurser och upprättande av åtgärdsprogram. Utbildningen på skolans individuella program är för en del elever inriktad på övergång till ett nationellt program. I övriga fall svarar utbildningen mot något av det individuella programmets andra syften enligt skollagen.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Individanpassad undervisning

Läraren ska, enligt läroplanen, utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Vid Bruksgymnasiet noterade inspektörerna goda exempel på en hög grad av individanpassning, särskilt inom karaktärsämnen på de yrkesförberedande programmen. Men det förekommer även att undervisningen är utformad på samma sätt för alla elever i en undervisningsgrupp och att undervisningen inte tränar eleverna för högre betygssteg än betyget godkänt. I gymnasieförordningens framgår att undervisningstiden inte är kopplad till poängantalet på en kurs. På Bruksgymnasiet är dock undervisningstiden generellt densamma för elever i samma kurs. Undervisningen bör i högre grad anpassas till elevernas enskilda behov och förutsättningar.

Särskilt stöd

Enligt läroplanen ska läraren stimulera, handleda och stödja eleven och ge särskilt stöd till elever med svårigheter. En elev ska enligt gymnasieförordningen ges stöd-undervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som anges i kursplanerna eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Vid Bruksgymnasiet erbjuds eleverna stödinsatser främst i matematik, svenska och engelska men inte i samtliga kurser som ingår i elevernas utbildning.

Enligt gymnasieförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. På Bruksgymnasiet finns ingen beredskap att erbjuda elever studiehandledning på modersmålet. Någon enstaka elev får detta genom att åka till en annan kommun. Rektorn måste tillse att alla elever få det stöd de är i behov av i enlighet med kraven i författningarna.

Åtgärdsprogram

Om det bedömts att en elev behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas som bygger på en pedagogisk kartläggning. De åtgärdsprogram som inspektörerna fått ta del av vid Bruksgymnasiet beskriver inte vilka åtgärder skolan ska vidta för att anpassa undervisningen. De har heller inte föregåtts av en pedagogisk kartläggning, detta bör skolan åtgärda.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Genomförandet av utbildningen vid Bruksgymnasiet uppfyller på detta område i huvudsak de nationella styrdokumentens mål och krav. I samband med inspektörernas besök genomfördes dock en enkät som antydde att det fanns problem med kränkningar mellan elever och elever och personal. Inspektörerna vill framhålla det angelägna i att följa upp dessa resultat.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Likabehandlingsplan

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. Bruksgymnasiet likabehandlingsplan, som inspektörerna tagit del av, innehåller beskrivning av skolans samlade arbete mot våld, mobbning och kränkande behandling. Den bedöms dock inte fullt ut uppfylla lagens krav på en likabehandlingsplan. Bland annat saknas en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för vilka åtgärder som ska genomföras under det kommande året.

Vid inspektionstillfället var ansvar för upprättande av en likabehandlingsplan inte delegerat till rektor varför bedömning sker i den övergripande kommunrapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektorns och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav,
- om skolan erbjuder studie- och yrkesorientering,
- om de läromedel som används håller god kvalitet,

- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Förhållandena vid Bruksgymnasiet uppfyller på detta område endast delvis de nationella styrdokumentens mål och krav. Avvikelse finns framför allt när det gäller den garanterade undervisningstiden, individuellt val, svenska som andraspråk, lokala kurser och avgifter.

Eleverna får emellertid tillgång till läromedel av god kvalitet samt andra hjälpmedel för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, bl.a. datorer och väl utrustade lokaler för karaktärsämnen på de olika programmen. Inspektörerna vill särskilt framhålla biblioteket och dess personal som en resurs för elevernas lärande.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Garanterad undervisningstid

Den garanterade undervisningstiden för varje elev är 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter på det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet samt 2 430 på övriga nationella program. Vid Bruksgymnasiet är den schablonmässiga utläggningen precis det garanterade timantalet för flertalet program. Vid inspektionen framkom att vid lärarfrånvaro sätts inte vikarie in under den första tiden. Rektorerne bör säkerställa att eleverna erbjuds sin garanterade undervisningstid.

Valmöjligheter

Som individuellt val ska eleverna enligt gymnasieförordningen erbjudas varje kurs som förekommer på ett nationellt program i kommunen och eleven ska fritt kunna välja bland dessa kurser. På Bruksgymnasiet erbjuds elevens endast ett begränsat urval av kurser. Rektorn bör tillse att eleverna får tillgång till alla kurser som förekommer i kommunen.

Svenska som andraspråk

Enligt gymnasieförordningen ska skolan erbjuda undervisning i svenska som andraspråk för de elever som behöver det. Såväl skolans rektor som lärare bedömer att några elever behöver undervisning i svenska som andraspråk men förklarar att det vid inspektionstillfället inte finns tillräckligt med lärare med kompetens att undervisa i svenska som andra språk för alla elever som behövde det. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk måste anordnas på ett sådant sätt att det uppfyller författningarnas krav.

Lokala kurser

En lokal kurs ska ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. En lokal kurs får inte ersätta kurser i kärnämnen eller de kurser i karaktärsämnena som är gemensamma för ett nationellt program eller finns inom en nationellt fastställd inriktning. Beslut om lokala kurser är i Östhammars kommun delegerat till rektorn. Bland Bruksgymnasiets lokala kurser finns sådana som inte lever upp till författningarnas krav, och det är kommunens ansvar att se över de lokalt fastställda kursplanerna så att det överensstämmer med författningarna. Exempelvis erbjuds Trafikutbildning 50 p som ska förbereda eleverna för teoriprovet för körkort med behörighet B. Men dessa kunskapsmål uppnås redan genom ett antal kurser inom ramen för Fordonsprogrammet med inriktning mot transport omfattande 500 poäng. Inspektörerna bedömer att skolan måste se över sina lokala kurser så att de uppfyller författningarnas krav.

Lokala inriktningar

En lokal inriktning ska enligt gymnasieförordningen tillgodose ett sådant lokalt eller regionalt utbildningsbehov som inte kan tillgodoses inom ramen för de nationellt fastställda programmen och inriktningarna. Beslut om lokala inriktningar är i Östhammars kommun delegerat till rektorn. Den lokala inriktningen, Journalistik och media inom det Samhällsvetenskapliga programmet kan inte anses uppfylla kraven på specifika lokala eller regionala behov utan har en allmän karaktär som tillgodoses genom det nationellt fastställda utbildningsutbudet. Detta måste skolan åtgärda.

Avgifter

Utbildningen i gymnasieskolan ska vara avgiftsfri för eleverna. De enda undantag som får förekomma är att huvudmannen beslutar att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel samt enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Vid inspektionen framkom dock att elever vid Bruksgymnasiet betalat upp till 1000 kronor för studieresor. Detta måste skolan åtgärda.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som krävs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Genomförandet av utbildningen vid Bruksgymnasiet uppfyller på detta område i huvudsak de nationella styrdokumentens mål och krav. Kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen, och skolans tre rektorer har utbildning och erfarenhet på det pedagogiska området. Skolans personal har utbildning för den undervisning den bedriver och i de fall man inte kunnat få tag i pedagogiskt utbildad personal utannonseras dessa tjänster årligen.

3.3 Rektorns ansvar**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- rektor som pedagogisk ledare tar ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektor tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektorns ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Förhållandena vid Bruksgymnasiet uppfyller på detta område endast delvis de nationella styrdokumentens krav. Avvikelser finns framför allt i uppföljning och utvärdering i förhållande till de nationella målen samt rektorernas styrning för att rikta in verksamheten gentemot de nationella målen.

Vid inspektionen framkommer att rektorerna utövar sitt pedagogiska ledarskap och håller sig förtrogna med verksamheten genom att initiera diskussioner och delta i arbetslagsmöten. Som styrinstrument finns dessutom en gemensam arbetsplan. Denna utvärderas och omarbetas årligen. Vidare fattar rektorerna beslut enligt bestämmelserna.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Rektor som pedagogisk ledare

Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen. Som diskuteras nedan saknas det en heltäckande bild av skolans resultat. De resultat som finns i den nationella statistiken är heller inte allmänt kända bland lärarna och verksamheten har som en följd av detta inte systematiskt inriktats mot en högre måluppfyllelse. Rektorerna bör därför tydligare

styra verksamheten mot en ökad måluppfyllelse.

Rektorns ansvar för uppföljning av skolans resultat

Som tidigare nämnts i rapporten saknar Bruksgymnasiet en sammanställning över elevernas samlade kunskapsresultat. Dessutom saknas former för en systematisk utvärdering av undervisningens kvalitet utifrån läroplanens mål att sträva mot lik- som av arbetet med normer och värden. Skolans uppföljning och utvärdering i för- hållande till de nationella målen bör förbättras.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter de- ssa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen,

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Förhållandena vid Bruksgymnasiet uppfyller på detta område endast delvis de na- tionella styrdokumentens mål och krav. Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Systematiskt kvalitetsarbete

Vid Bruksgymnasiet förekommer många exempel på insatser för att förbättra ut- bildningens kvalitet, inte sällan initierade från lärarhåll. Det saknas dock ett styr- nings- och kvalitetssäkringssystem som förmår att föra verksamheten från målen i det nationella uppdraget till resultat som ger alla elever den utbildning de har rätt till enligt läroplanen och skolförfattningarna i övrigt. Bland annat saknas former för att analysera kunskapsresultaten vid skolan samt att på den grunden vidta åtgärder för ökad kvalitet. Skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Kvalitetsredovisningen för Bruksgymnasiet uppvisar ett antal brister i förhållande till kraven i förordningen. I redovisningen behandlas inte elevernas kunskapsresul- tat. Vidare saknas resultat av värdegrundsarbetet, information om utvärderingen av kvaliteten i undervisningen samt uppföljning av likabehandlingsplanen. Åtgärder redovisas inte utifrån konstaterade brister i måluppfyllelsen.

Lärare och elever har inte medverkat i arbetet med kvalitetsredovisningen, vilken

inte heller bedöms fullgöra den avsedda funktionen att vara ett centralt instrument för styrning och utveckling. Detta måste skolan åtgärda.

2008-08-29 Stockholm

Malin Winbladh

Ingrid Åsgård